

Jovan Sundečić.

(V spomin 50 letnice njegovega književnega delovanja.)

Ime Sundečićevo je med Jugoslavlani dobro znano. Tudi Slovenci smo se ga spominjali ob raznih prilikah. Tem vrsticam ni namen, da bi podale življenjepis Sundečićev, temveč le malo častitko podajajo slavljencu, bralcem pa nekaj črtic, da ga spoznajo vsaj površno.

Jovan Sundečić je rodom Bošnjak; rodil se je 6. mal. srpana l. 1825. v bosanski vasi Golivjevu. Iz strahu pred Turki ga je oče Pero še prav malega pripeljal v Dalmacijo v Imotski k babilici, kjer je hodil tudi v frančiškansko ljudsko šolo. Četudi po rodu grško-razkolne vere je vendar Sundečić prijazen katoličanom, česar se je izvestno navzel že v prvih šolskih naukih. Deček se je jako pridno učil in kazal veliko nadarjenost za umetnosti, zlasti za risanje. Jeseni l. 1842. je prišel

v samostan sv. Arhandjela na reki Krki, kjer se je dobro naučil cerkveno-slovenskega jezika, leta 1843. pa je vstopil v pravoslavno bogoslovnico v Zadru. L. 1848. je napisal in izdal v Zadru pesem: „Ananija in Saffira“, ki je moralne vsebine. Koncem istega leta je dovršil bogoslovne nauke, posvetil

„Dom in svet“ 1898, št. 12.

se duhovskemu stanu svoje (razkolne) cerkve in se oženil. Poslali so ga za kapelana v vas Peroje v Istri, kjer je sestavil zbirko domoljubnih pesmij, pozneje izdanih z naslovom „Srce“ (1850). Kmalu so ga nastavili za župnega upravitelja v Žegorju in potem v Skradinu. V teh službah se mu ni godilo

dobro. L. 1854. ga je imenovala vlada za profesorja v zadarski pravoslavni bogoslovnici in s tem zboljšala njegovo stanje. Od leta 1855. — 1861. je urejal službeni časnik „Glasnik dalmatinski“; med tem časom je tudi izdal zbirko domoljubnih pesmij z imenom: „Niz dragocjenoga bisera“, „Cvijec“, napisal pesem „Vršidba“ in pa prevédel Alfierijevo tragedijo „Savel“. L. 1863. je jel izdajati list „Zvijezdo“, ki je pa za sedem mesecev zaspal. Istega in naslednjega leta

je uredil „Narodni koledar“. Ta doba je bila zanj srečna in plodovita.

V žalostne razmere je prišel, ko je leta 1863. izgubil bogoslovno profesuro, pa dobil malo župnijo, ki mu ni toliko dajala, da bi bil mogel preživljati svojo družino. Da bi si opomogel, je izdal lirsko-epsko pesem z

Jovan Sundečić.

naslovom: „Krvava košulja“, ki mu je donesla 2000 gld. Potoval je nato v Belgrad, kjer so mu obljubili profesuro, a stvar se je razbila. Potem pa je krenil na Cetinje, kjer mu je knez Nikola ponudil službo knežjega tajnika. Sundečić jo je sprejel in se jeseni l. 1864. za stalno preselil v Črnogoro.

Pesnik je imel sedaj jako važno stališče. Imel je vedno priliko posegati v politične razmere črnogorske. Trudil se je, da bi zblizal Črnogoro in Srbijo, med katerima so bile tedaj nekoliko napete razmere; želel je ustanoviti prijaznost med Avstrijo in Črnogoro in pridobiti domači deželici zaščitnico Rusijo. In mnogo se mu je dobro posrečilo. Povzdignil je tudi jedino cetinjsko tiskarno. Šel je namreč v Prago, da bi tam dokupil potrebnih stvari. Medpotoma se je oglašil v Djakovu, kjer mu je škof Strossmayer dal 3000 gld. za tiskarno. V Pragi je dobil Sundečić za 700 gld. vse tiskarske potrebščine in tako se je vrnil tudi z denarno zalogo za novo tiskarno. Po pravici ga je tedaj knez odlikoval z Danilovim redom 3. vrste. — Slovstveno je deloval zlasti pri letniku „Orlić“-u.

Zaradi nekoličnega nesoglasja s knežjim dvorom je Sundečić l. 1867. zapustil Črnogoro in šel v Srbijo, a tam ni ostal niti leto dni; črnogorski knez ga je poklical nazaj za svojega tajnika, kamor se je pesnik rad vrnil, ker srbske razmere mu niso ugajale.

Sedaj je opravljal Sundečić važne posle in dosegel tudi lepe uspehe, ki so mu pridobile mnogo odlik. Ruski car ga je odlikoval z viteškim redom sv. Vladimirja, črnogorski metropolit ga je imenoval protopresviterja (zaradi česar nosi protojerejski križ), knez sam mu je podelil Danilov red 2. vrste in razna društva so ga počastila po svoje. Izdelal je pravila za cetinjsko bogoslovnico, obravnaval z Avstrijo za stran cene soli, šel

parkrat v Rusijo in sploh delal jako narporno. To mu je izpodkopalo zdravje. Huda bolezen ga je napadla l. 1873. Ko je ozdravel, prosil je pokoja. Knez mu je določil pokojnine 400 gld. v zlatu in ga imenoval svojega častnega tajnika, a ruski car mu je določil 600 rubljev na leto. Tako se mu je srečno uredilo gmotno stanje.

Zato je pa odslej zopet živahno deloval na književnem polju. Pošiljal je svoje proizvode v razne srbske in hrvaške liste in izdal zbirke svojih pesmij, kakor „Ljubavi i Cvijeće“, „Tužna knjiga“, „Idilične elegije“, „Sjetva“ i. dr. V njegovem delovanju treba tudi omeniti, da je kot pooblaščenec črnogorski l. 1886. sklenil s svetim očetom Leonom XIII. konkordat, vsled katerega se je ustanovila za črnogorske katoličane biskupija v Baru. Tudi ob tej priliki je dobil visoke odlike.

Odslej živi Sundečić v srečnem pokoju a vedno delujoč v Črnigori — v čast svoji drugi domovini. Vse ga ceni kot jednega izmed največjih jugoslovanskih pesnikov.¹⁾

Glavni predmet njegovim pesmim je ljubezen, katero opeva v raznih načinih čudovito nežno. Pesnikovo srce je čudovito rahlo, vname je tudi neznamen povod. Poleg tega opeva Sundečić tudi domovino. Iz njegovega delovanja se vidi, da ni prijatelj zagrizenemu Srbstvu.

Za vzgled bodi pesmica „Što je, vilo?“

„Što je, vilo, što ti prija gora,
Kakva tebi u njoj bolja hora? . . .“

„Hora meni za pjevanje gora:
Crna gora pjevanju je hora;
Jer gdje nikla, — ja sam tu i bikla. —“

¹⁾ Pesnikovo sliko nam je podala gospa Terezina dr. Jenkova, katera ga je navdušeno opisala v svojih potnih spominih v S. N. l. 1896. Življenje in delovanje pesnikovo je kratko opisano v „Izbranih pjesmih“ njegovih, katere je izdala „Hrv. Matica“ l. 1889. Od ondod smo povzeli glavne podatke za ta pregled.